

Intervju med finska krigsbarnet Siiri Harju-Karlsson, Haverdal.

Född i Pelkosenniemi, Finland.

Berättar om sin upplevelse som finskt krigsbarn i Östergötland.

Intervjuare: Anna Lindqvist, Hallands bildningsförbund. Halmstad 2016.

Förkortningar: SHK= Siiri Harju-Karlsson AL= Anna Lindqvist

Dialektala uttryck och talspråk:

Eh

Nån, nåt, nånting, nånstans= Någon, någonting, någonstans

Asså= Alltså

Yes= Ja

Bonna hem= Bondhem

Ösjötasläppen= Östgötaslätten

Dom= De

Terpenä

Ackja, ackjan= samisk släde

Ok= Ett jakande uttryck

Sånt, såna= Sådant, Sådana

Google Translate= sökmotor med översättningsfunktion

Dar=dagar

Yes box= Ett jakande uttryck

Inspelning 1

AL: Eh, det är som du säger, när jag pratar med folk så känner alla nästan någon som har haft finskt krigsbarn, eller "nej, men min morbror". Alltså så att, det är väldigt många som har, nån slags anknytning till det här ämnet.

SHK: Ja just det, mm.

AL: Och jag tror det är därför det är viktigt att, att beröra det också.

SHK: Mm.

AL: Eh, jag börjar med en sån här faktafrågedel. Och det är mest för att det ska kunna placeras rätt.

SHK: Sitter du dåligt där? Vill du hellre sitta vid köksbordet?

AL: Nej, nej, nej. Det är ingen fara. Så, namn?

SHK: Siiri.

AL: Siiri, med två i.

SHK: Med två i där ja. Också Aliina med två i också.

AL: Japp.

SHK: Harju, och sen bindestreck Karlsson.

AL: Karlsson med k?

SHK: Mm.

AL: Och du är född, som Siiri Aliina Harju då?

SHK: Ja, just det.

AL: Ja, precis, så utan Karlsson. Och vilket år är du född?

SHK: 39 (år 1939)

AL: Och i vilken födelseort?

SHK: Pelkosenniemi.

AL: Det får du nog hjälpa mig med.

SHK: Pelko...

AL: Med e?

SHK: Ja, senni, s, e, n, n, i.

AL: S, e, n, i, i?

SHK: N, n, i, Pelkosenniemi.

AL: Yes. Var ligger det i Finland?

SHK: Det ligger uppe i norra Finland, Rovaniemi och sen norr över där tio mil. Sodankylä är den största, det vet du kanske var det ligger?

AL: Ja. Ok. Och vilket år reste du till Sverige?

SHK: 42 (år 1942)

AL: Och din bostadsort i Sverige då?

SKH: Jag kom ju till ett bonnahem i Fågelsta, hette det. Utanför, det ligger på Ösjöaslätten, utan, mellan Motala och Mjölby.

AL: Fågelsta, hette det så?

SHK: Fågelsta, ja.

AL: Och var har du sen bott?

SHK: Sen gjorde jag ett litet mellan uppe i Älmhult. Och sen har det vart Halmstad.

AL: Mm. Och kontaktuppgifter och adress och telefon det har jag så det kan jag fylla i

SHK: Bodde några år i Skänninge också, däremellan, men det är inte så nödvändigt va.

AL: Eh, men då drar jag igång. Och det kan vara så att frågorna inte alls berör nånting som du har varit med om, eller så, men vi drar igenom dom. Och så får vi se om det är nått du vill berätta som inte är med i dom här så får du gärna göra det.

SHK: Mm.

AL: Så mina frågor är ju vad man minns från Finland, men nu ser jag att du var väldigt liten när du kom hit.

SHK: Ja, jag var ju bara två och ett halvt år då när jag kom.

AL: Ja.

SHK: Så jag minns ingenting.

AL: Nej. Eh, två och ett halvt år, nej det är ju inte så lätt, klart. (skratt)

SHK: Nej, det kanske är olika, kanske finns dom som minns, men jag minns inget.

AL: Nej. Men kan du berätta om dina första minnen?

SHK: Ja, jag tycker ju att jag var ganska gammal innan jag, jag har inga såna speciella minnen att jag plötsligt minns nånting. Det har jag inte. Jag har hela tiden vetat att jag var finlandsbarn, då va.

AL: Mm.

SHK: Eh, så det var så naturligt, det var, jag växte ju upp med det, att jag var fosterbarn.

AL: Ja.

SHK: Och så pratade dom väl också om att jag skulle åka tillbaka, det var ju tänkt så.

AL: Mm.

SHK: Men, det är inte sådär, vad som jag har fått berättat, så kanske litegrann. Sprang och jagadeflugor, det heter ju terpenä, och så sprang jag och så och det enda jag kunde, det dom förstod.

AL: Ja, ja.

SHK: Jag kom ju tillsammans med min bror, han var två år äldre.

AL: Mm.

SHK: Jag tycker ju att, jag har ju tänkt mycket på det där, varför satte de inte oss på samma ställe?

AL: Ja.

SHK: När vi inte kunde nått språk, och var alldeles utelämnade, och så. Då hade vi ju haft varandra.

AL: Ja... Kom, hamnade ni långt ifrån varandra?

SHK: Ja, han var ju också på Ösjöaslätten nånstans, men vi träffades aldrig. Men jag kommer ihåg att mina fosterföräldrar då, hade kontakt med hans. Och att vi fick luren ibland då. Det var jättesvårt att prata nånting då, jag kom inte ihåg ens att vi gjorde. Men jag vet att dom sa att vi skulle göra det.

AL: Ja, ja. Mm. Men du sa att du hade pass kvar och sånt, och lite saker från den tiden.

SHK: Jag har en liten finlandslåda här, ser du.

AL: Ja, ja.

SHK: Här... Det var passet där, jag hade ju engelska sjukan.

AL: Ok.

SHK: Jag kom ju hit som ett sjukt barn då.

AL: Mm. (Vi tittar på hennes minnessaker) Det är fascinerande.

SHK: Ja, det är lite konstigt att tänka sig. Sen vet, de där stämplarna vet inte jag var dom var. Var det för att man fick ut nånting från krigsstyrsnämnden eller vad det heter. (Hänvisar till ett papper som Siiri har kvar från sin barndom)

AL: Ja, nej det är ju stämplat i Fågelsta varenda gång här.

SHK: Ja.

AL: Det kanske är man hämtade ut nåt eller ansökte om nåt.

SHK: Ja, just det. Vi fick ransoneringsbiljetter. Det här var då ansökan om resetillstånd.

AL: Mm.

SHK: Sen är det mycket papper här, och skrivande om, sådär att jag skulle sändas tillbaka. Hur det var med transportererna och vilka man skulle följa med. Det låter lite läskigt när man läser här. "Nu sker det en transport där", som att det var djur som transporterades.

AL: Ja.

SHK: Man måste följa med i den transporten...

AL: Mm.

SHK: Då kom jag ju då till ett barnhem i Linköping, där jag vara några månader tror jag.

AL: Mm. Har du nåt minne av det?

SHK: Nej, har inte det. Här är väl då föreskrifter för att ta emot ett barn. (Hänvisar till papper från Siiris barndom)

AL: Och det var den gården du kom till då.

SHK: Till (ohörbart)

AL: Och hur länge bodde du där?

SHK: Där bodde jag ju ända tills jag, dom la ner jordbruket. Och flyttade till Skänninge, då var jag ju 17 år. 16, 17.

AL: Mm.

SHK: Så dom adopterade ju aldrig mig, men. Jag var ju där som fosterbarn och, jag hade det bra. Och att jag fick stanna då var ju för att min pappa, som var ute vid fronten då, så blev det krigsslut och så kom han hem. Och han arbetade som renskötare.

AL: Mm.

SHK: Och då när männen kom hem till byn skulle männen ut och leta upp sina renar, som väl hade fått gå lite vind för våg. Och då går han på en landmina.

AL: Oj då.

SHK: Så kommer dom hembärande med honom och han överlevde inte.

AL: Nej.

SHK: Det var ju väldigt sorgligt. Och, men på grund av det så var det mycket att jag fick stanna kvar, för att då var min mamma ensam med, hon hade tre barn hemma och sen Olai som pojken hette som jag kom med, tillsammans med. Han, han ville åka hem. Han kunde inte acklimatisera sig i Sverige, han sa, som vuxen att "jag minns jag skulle vara så jäklig så ingen ville ha mig så han får komma hem till mamma igen".

AL: Mm.

SHK: Och han var visst väldigt besvärlig.

AL: Mm. Och det var nånting som han gjorde medvetet?

SHK: Ja, ja, mm. Sen blev han en orolig själ, blev han. Han kom hit, han bodde i Alvesta som vuxen då va. Så flyttade han tillbaka till Finland igen, men att, svårt att rota sig.

AL: Ja. Jag känner igen det...

SHK: Det gör du ja?

AL: Mm. Det har jag hört talas om, om flera bröder som inte faktiskt har klarat situationen så bra.

SHK: Nej, det slutade med att han tog livet av sig.

AL: Mm. Hur gammal var han då?

SHK: Ja då var han ju 35, och han hade familj och barn, det var väldigt sorgligt. Men då bodde han hemma i Finland igen.

AL: Ok.

SHK: Då bodde han i Pelkosenniemi.

AL: Mm.

SHK: Här är ett kort som, tycker jag är rätt roligt. Det är väl när vi är i vägskickade då va.

AL: Mm.

SHK: Så det är min mamma och pappa, och så är det min äldsta syster, om min äldsta bror och så lilla Lämpi. Och så var vi två iväg då.

AL: Ja, ja.

SHK: Mm.

AL: Så det här är en bild som de skickade till dig, eller skickade med?

SHK: Nja, det skickade nog i efterhand, tror jag. För vi hade ju brevkontakt sen med dom, va så att jag var inte särskilt intresserad. Där är Olai som var med mig. (Hänvisar till foto.) Och där var min storebror som var hemma. Där var min storasyster. Och där var jag. (Skratt) Där var min storasyster också då. Och här, det västa är, jag kan ju inte nån finska, så det är svårt att... Men jag undra om det inte är min pappas begravning. (Hänvisar till foton.)

AL: Ja, ja.

SHK: Mm, eftersom de har skickat det till oss då. Sen, tror jag är 14, 15 där, så kom min mamma och min storasyster till Fågelsta ja. Och hälsade på där.

AL: Ja.

SHK: Det är min svenska mamma. (Hänvisar till foto.)

AL: Mm.

SHK: Dom skickade kläder ifrån Sverige då, så skickade dom bilder, hade dom, dom här klänningarna som vi hade haft då. Jag fick en storasyster när jag kom hit, som var fem år äldre än mig.

AL: Ja, ja.

SHK: Mm. Som också var där, när de hälsade på. Det är utanför deras hus där. Hela barnaskaran. (Hänvisar till foto.) Sen träffade min mamma en ny man så hon fick tre barn till.

AL: Ja, ok. Så du har många...

SHK: Jag har många syskon, eller har haft i alla fall. Nu är det inte så många kvar.

AL: Nej.

SHK: Där var det igen, mina mammor. (Hänvisar till foto.)

AL: Ja, vad kul. Men vad härligt att ha så mycket bilder.

SHK: Ja, det är roligt, och jag har ju mycket flera, för jag har ju vart och hälsa på, flera gånger och så va. Men det här är dom här första liksom som... Det här tycker jag är fint. (Hänvisar till foto.)

AL: Ja, det är jättefint.

SHK: Det var utanför deras stuga där, de bodde i timmerhus. Dom var bönder, och jag vet inte vad de hade för åkrar, för det var så litet och armt.

AL: Och så renar sa du?

SHK: Ja, han hade väl inga egna renar, tror jag, i och med att han vara renskötare då så att. Så, och det var så sorgligt då när de kom hemkörande med honom i en sån här ackja då, du vet den där släden dom har efter renarna.

AL: Ja, ja.

SHK: När jag var hemma för ett par år sen, och hälsade på. Och då hade dom gjort i ordning den ackjan, så den var fin... Så det är ett öde.

AL: Mm. Men som sagt, då hade du tre syskon kvar i Finland först, helsyskon. Och så en bror här, och sen tre halvsyskon som man kallar det.

SHK: Ja, just det.

AL: Ja, men då kan man säga, för då har du inga upplevelser av kriget?

SHK: Nej.

AL: Som du kan komma ihåg.

SHK: Nej det har jag ju inte, bara det som har berättats för mig.

AL: Mm.

SHK: Och jag, jag kommer inte ihåg att det var så dramatiskt men, jag kommer ihåg, för att dom planerade ju för min hemresa då. 45 (1945) då hade jag, gammel- eller mormor, säger gammelmormor men, hon var reumatiker så hon satt i en korgstol, så hon satt mest och stickade och virkade och sånt här. Då virkade hon en filt, i sån här vadmaljute vet du, svarta och det var nog andra färger också. Också med garn runtomkring, vet du, ser ut som ett lapptäcke, vet du va?

AL: Ja.

SHK: I den där svarta rutan där inne, eller om det var mörkblå, där stod det Siiri 1945, och den skulle jag ha med mig när jag skulle åka hem. Och jag hatade den där filten, jag kunde nästan inte se den! (Skratt)

AL: Nej.

SHK: Usch.

AL: Så du ville inte åka?

SHK: Jag ville ju inte, jag, kände... Glömde. Jag är fortfarande glömsk. Jag glömde nog fort då också.

AL: Ja.

SHK: Och det är väl lite vanligt att man inte minns så mycket kanske, det är inte så mycket att grubbla på.

AL: Det är klart, 45 då var du? (1945)

SHK: Då var jag sex år.

AL: Ja, precis, och vart här liksom, det senaste...

SHK: Ja dom var ju liksom, min mamma och pappa tyckte jag ju också.

AL: Mm, ja.

SHK: Fast när jag var sur tyckte jag ju att det var orättvist, då tyckte jag ju, dom höll bara med Birgitta bara för att hon var deras riktiga flicka. Jag var ju bara...(Skratt) Men det är väl rätt naturligt.

AL: Mm, ja. Så Birgitta var din fostersyster?

SHK: Fostersyster. Som var fem år äldre då. Så hade jag ju, hade mycket lekkamrater, var så här småjordbruk då på den tiden, vet du, så att bondgårdarna låg ju ganska tätt.

AL: Mm.

SHK: Så jag hade bara 200 meter till, som blev min bästa kompis. Och vi håller kontakt fortfarande, så vi träffas.

AL: Ja.

SHK: Och vi lekte jämt. Jag hade en bra barndom.

AL: Mm.

SHK: Och jag var liksom, jag har aldrig haft något trauma av att jag är finska då, utan jag har varit stolt över det. Och jag kommer ihåg, den här, när det var sån här, landskamper och så. Så hejar jag alltid på Finland.

AL: På Finland, ja. Vad tror du det beror på, att du har kunnat känna stolthet och tillhörighet?

SHK: Jag vet inte, mycket är det nog för att mina fosterföräldrar aldrig sa något ont ord om Finland, eller, och det här att dom, nej, pratade gott och dom skickade paket över och så här. Jag hade ingen längtan efter att åka till Finland, men jag kände ändå.

AL: Mm. Varför tror du det var skillnad för din bror?

SHK: Jag tror att det var för att han var ett par år äldre.

AL: Mm.

SHK: Jag tror att det var huvudsaken.

AL: Ja.

SHK: Sen vet jag ju inte hur hans fosterhem var, som han kom till, det vet jag, har jag ju ingen aning om, hur dom tog emot honom.

AL: Ok.

SHK: Det tror jag också betyder väldigt mycket.

AL: Ja.

SHK: Men mest tror jag att det var för att han var i en svårare ålder. Jag glömde fort, och gick in i nått nytt.

AL: Ja, ja, mm. Men ni pratade aldrig om hans upplevelser, eller hans...

SHK: Nej, i och med att han inte kunde prata svenska trots att han hade bott här ganska länge så, det blir ju aldrig några djupare samtal.

AL: Nej, nej det är svårt.

SHK: Så att, men bara att han inte trivdes och inte ville vara kvar.

AL: Mm, ja. Minns du något om hur du reste hit?

SHK: Nej.

AL: Vet du hur du reste?

SHK: Ja, jag kom över Haparanda med tåget, som alla dom här krigsbarnen som man ser på bilder och så, med lapp om halsen.

AL: Mm.

SHK: Lappen har jag nog inte kvar.

AL: Nej. Men då reste du tillsammans med din bror?

SHK: Ja, just det. Det gjorde jag.

AL: Så ni hade varandra på den färden.

SHK: Ja, på den färden hade vi varandra. Sen, då fick jag väl stanna kanske lite längre där, på barnhemmet för att jag inte var riktigt frisk då.

AL: Nej.

SHK: Dom hade ju svårt att skaffa mat och näringsriktigt mat, eller som så. Så jag har ju mina men, mina krokiga fingrar, vet du så. Det är ju ifrån Engelska sjukan.

AL: Ok.

SHK: Det är ju en bristsjukdom när man inte får kalk och så.

AL: Ok.

SHK: Men det är väl i stort sett det menet jag har.

AL: Men då, var det för att du var sjuk som dom skickade dig till Sverige, tror du?

SHK: Ja, det berättade min mamma, att läkaren hade sagt det, att om du inte skickar flickan till Sverige så kommer hon inte att överleva.

AL: Ok, mm.

SHK: För att jag var tvungen att ha ordentlig kost.

AL: Ja.

SHK: Mm, och jag vet inte om det var, att dom tyckte det var lika bra att skicka två då men... Att det alltid lättare att skicka två tillsammans, än bara en.

AL: Ja...

SHK: Jag vet inte. Men dom har berättat det att hon följde oss till tåget, och satte oss på tåget. Och att det var svårt att liksom, och det kan man ju tänka sig.

AL: Ja, absolut.

SHK: Det är ju nästan värre för en mamma än för barnen och skiljas.

AL: Ja... Ja, nej det var nog inga, inga lätta tider.

SHK: Sen tog det lång tid innan jag, ja de kom ju och hälsade på mig i tonåren. Men då tyckte jag bara det var jobbigt. Då tyckte jag alltså, det här att man inte kunde prata och man hade en tolk och skulle... Men nej.

AL: Men det är klart att som tonåring också...(Skratt)

SHK: Ja, just det.

AL: Då är väl allting lite så, lite jobbigt. Men, men hur, vad tyckte din mamma av att få komma hit?

SHK: Jo, hon tyckte nog att det var, det var väl en upplevelse bara att få komma bort ifrån det, kargt dom bodde. De åkte väl också tåg, jag vet jag följde dom till tåget så de åkte väl över Haparanda dom också. Då vet jag då frågade hon om jag inte vill följa med dom hem. Ah. (Skratt)

AL: Ja.

SHK: Och sen tog det ganska lång tid innan jag åkte, tog kontakt och hälsade på dom. Men det är ju, har hört ofta att det är så att det är partnern som säger, nu tar du tag i det här, och. Så att våra pojkar var tio-tolv år så åkte vi alla fyra.

AL: Mm.

SHK: Men då frågade min mamma då, genom tolk då, vad det berodde på att jag inte hade kommit tidigare, om jag hade varit besviken på henne för att hon hade lämnat bort oss, då va. Men det hade jag ju inte.

AL: Nej.

SHK: Jag har aldrig haft den känslan att hon har gjort någonting som kunde gjorts bättre.

AL: Nej.

SHK: Och att jag nog har fått det bättre, har fått det bästa av mina syskon. Så ska man ju inte säga, men det är...

AL: Men varför tror du det dröjde?

SHK: Jag hade inte behovet, tänkte inte på det.

AL: Nej. Men har du kontakt med dina syskon i Finland?

SHK: Jag har ju inte många kvar, jag har en helsyster kvar. Det är lillasyster Lempi då, och sen har jag en halvbror som bor i Torneå. Och jag har haft kontakt hela tiden, först var det ju då mina föräldrar, fosterföräldrar då, som höll kontakten där, brevkontakten. Och vi skickade breven på översättning och så här. Det upphörde väl det här med att skicka julpaket och så, men ganska många år höll dom på med det. Men, vad var det jag skulle säga... Varför jag inte hade tagit kontakt?

AL: Nej, det var om du hade kontakt med syskon...

SHK: Ja, just det. Det har jag haft, speciellt då sen jag åkte. Det var ju en fantastisk resa när jag väl kom iväg.

AL: Ja.

SHK: Att möta min mamma då, och jag såg väl inte så mycket likheter med min mamma och mig, men min storasyster. Det var ju såhär, kroppsspråket var likadant. Vi hade, fast vi pratade, finska låter ju inte som svenska men ändå kändes det att vi hade samma röst.

AL: Ja.

SHK: Det var så mycket så här konstiga saker, jag kom ihåg när vi åkte dit, så har jag en syster, som min äldstas syster hade en pojke då. Och han var 15 (år) när vi kom dit första gången. Och han var vår tolk och han följde oss hela tiden, och han var så stolt över sitt Lappland och liksom ville berätta allt, och visa. Ja han var jätteduktig. Och det är han som har vart min guide sen hela tiden.

AL: Ja, ja.

SHK: I och med att han kunde tolka för oss och så.

AL: Åh vad härligt att kunna ha en i slakten som kan hjälpa en.

SHK: Ja just det. Det är ju mycket tack vare honom, vi hörs ju av nästan varje månad och så. Och för två år sen åkte min allra bästa vän, har en väldigt god väninna, vi bilade upp till Lappmarken där. Och stötte ihop med Ilkka där som han heter då, min systerson, i Haparanda. Och sen tog han hand om oss, så åkte vi runt, det var härligt var det. Men för att återgå till första gången. Så, så var det ju, det var, det kändes att det var mina rötter.

AL: Mm.

SHK: På nått konstigt sätt, och då när, vi uppe, det är ganska glesbebyggt men "men där i huset har du en kusin, och där borta är det ett par kusiner." "Är jag släkt med hela bygden? (Skratt)

AL: Ja, det är klart.

SHK: Det blir väl så, det var så långt i mellan byarna där så dom...

AL: Ja, men det måste vara en helt annan natur än vad vi liksom har...

SHK: Helt annorlunda, helt annorlunda är det. Men, ja, det har ju sina vackra platser också, det är fint på sitt sätt.

AL: Men då har du vart där på, under sommarhalvåret eller?

SHK: Mm, jag har bara vart där på sommaren, ja. Men nu var vi uppe precis vid midsommar, hade midnattssolen.

AL: Ja.

SHK: Ja, annars så, aldrig liksom vart utsatt, för dom säger ju ofta då att finlandsbarnen, att dom blev mobbade och ja. Men aldrig vart nått sånt, utan nej.

AL: Men du tappade din dialekt kan jag tänka mig, alltså din finska rätt så tidigt?

SHK: Ja, jag kunde ju nästan inte prata när jag kom då.

AL: Nej.

SHK: Tyckte dom i alla fall, för dom, dom trodde bara att jag lallade, vet du, när jag pratade finska. Men i och med att dom inte förstod vad jag sa, så var det väl att man fort lärde sig.

AL: Ja.

SHK: Men när jag hade varit hemma då, och känt att jag kan ju inte liksom utbyta några djupare utan att gå genom tolk, då skulle jag ju lära mig finska när jag kom hem. Jag var helt övertygad, och jag hade nog försökt innan men inte kunnat. Och nu var jag ju så motiverad så jag var alldeles säker på att jag skulle kunna, men jag kunde inte.

AL: Nej...

SHK: Eh, jag är nog dyslektiker, det får, var inte så vanligt, man pratade om ordblindhet och så. Men nej, det gick faktiskt inte. Jag är inte dum i huvudet. (Skratt)

AL: Nej, det handlar ju inte om...

SHK: Nej, det handlar ju inte om det. Men det förvånade mig, att det inte gick.

AL: Jag tycker det är svårt med språk, och lära sig ur bok och såna saker, men åker jag till ett ställe och man får höra orden...

SHK: Ja just det, och leva i det, då blir det annorlunda. Ja.

AL: Det är klart, finskan och svenskan är så väldigt långt ifrån varandra.

SHK: Ja, det är det, men det går ju och lära sig för andra.

AL: Ja.

SHK: Vill du ha lussekatter?

AL: Gärna, det är ju mitt favorit-julbakverk.

SHK: Ja.

AL: Förutom russin.

SHK: Jaha, dom får du plocka bort.

AL: Läger dom där. Mm. Men då var ditt möte med Sverige rätt smidigt. Det måste ju liksom...

SHK: Ja, tycker inte det har satt några spår.

AL: Nej. Och som du sa, du hade inte svårt att hitta vänner, granngårds och så där.

SHK: Nej.

AL: Har du kvar några av dom breven som dom skickade?

SHK: Nja du.

AL: Jag tänkte, var du med när dina, var det din fostermamma som skrev?

SHK: Mm, ja. Jag vet inte det, jag vet inte om dom breven är så mycket kvar. Det är ju mest brev... Här är ju ett, det är ganska sent, när jag fyllde 64. (Hänvisar till Siiris brev)

AL: 1964 mm.

SHK: Det här tror jag är min storasyster som har skrivit. (Hänvisar till Siiris brev)

AL: Ja, ja. Väldigt vacker handstil, men jag tror inte jag skulle kunna läsa...(Skratt)

SHK: Sirkka Tarvoja.

AL: Det är din syster?

SHK: Det är min syster, men jag har inte nån översättning med här.

AL: Nej, hur gjorde man då för att få översatt det?

SHK: Man hade ju nån kontakt, vet vi hade i Motala, nån, jag tror att det var genom Finlandshjälpen. Man hade det från början och så fortsatte man.

AL: Ok.

SHK: Skickade man brev dit, då.

AL: Ja, ja.

SHK: Och så, likadant när man fick, skulle ha tolk, vid besök och sånt. Då kunde man kontakta... Här var min bror, min halvbror då va, han som bor i Haparanda nu. När jag

fyllde 50, han var journalist också, så det, ja. Men han är pensionerad nu. Och då gjorde han en artikel till...

- AL: Ja, ja, vad kul, med ditt pass. (Hänvisar till artikeln)
- SHK: Ja, just det.
- AL: Och den bilden, vet du var den...? (Hänvisar till artikeln)
- SHK: Nej, jag vet inte det.
- AL: Det står Halmstad där. (Hänvisar till artikeln)
- SHK: Ja, han var ju här.
- AL: Han var här.
- SHK: Han var här, och gjorde den. Och det här är här utanför.
- AL: Ja, ja. Ja det är ju roligt. Och då släpptes den i tidningen där, i Finland?
- SHK: Ja, ja just det.
- AL: Ja, det är ju roligt att ha, lite minnen kvar att kunna...
- SHK: Här så, tittade det var Ilkka skrev att mamma hade gått bort då.
- AL: Vilket år var det?
- SHK: 83. (1983) Dom gick bort 83 båda mina mammor.
- AL: Ok. Och vad hette dina föräldrar i Finland?
- SHK: Dom hette Helmi och William.
- AL: William, och hur stavas det som?
- SHK: Ja, just det. (Hänvisar till pappret jag skrivit på)
- AL: Och dina föräldrar här i Sverige?
- SHK: Dom hette Olga och Edvard Claesson.
- AL: Hur stavar du Claesson?
- SHK: C, l, a, e...
- AL: Mm. Men då hade du inga problem i skolan eller så, till exempel? För jag tänker att du hade ett finskt klingande namn, men annars så...
- SHK: Nej, det var aldrig nån som retade mig, eller...
- AL: Nej. Var där fler från Finland i din skola?

SHK: Nej, nej det var det inte. Här är nått brev från ???, intressant.

AL: Men är det bara din då, Ilkka som pratar svenska? I din...

SHK: Ja, det är det. Så när han, jo de yngre då, så mina kusiner en del av dom pratar ju svenska också.

AL: Ok.

SHK: Men inte min syster och, det förvånar ju mig att inte Aron som har varit journalist pratar svenska, tycker jag.

AL: Ja. Så då gjorde ni intervjun med tolk också, när han var här, eller? För tidningen.

SHK: Ja, jag kommer faktiskt inte ihåg hur vi hade det.

AL: Eller ni kanske...

SHK: Nej, hans fru kunde svenska.

AL: Ok. Men du blev inte adopterad, men hur blev du svensk medborgare, eller när fick du?

SHK: Det blev inte jag förrän jag, kunde tagit fram lite bättre.

AL: Ja, nej det är ingen fara.

SHK: 60 tror jag att jag fick svenskt medborgarskap. (1960)

AL: Mm.

SHK: Så det är ju länge. Här är med såna här begravningskort man har fått, under tiden också. Nu är den död, och nu är den död. (Hänvisar till Siiris minnessaker)

AL: Ja.

SHK: Såna här papper på man ska skriva på för nån syskon har dött och dom inte har några arvingar.

AL: Ja, ja.

SHK: Men det har gått bra, vi har skrivit över det lilla dom har haft, det har dom har fått ta hand om.

AL: Mm.

SHK: 74, vad kan det har varit. Det är också testamente.

AL: Mm. Men hur kom det sig att du flyttade till Halmstad då sen, och vilket år var det?

SHK: Det var 66, flyttade vi, hade bott i Älmhult ett par år.

AL: Mm.

SHK: Och då så hade jag träffat min man, han hade fått jobb på Ikea så därför flyttade vi till Älmhult.

AL: Ja.

SHK: Men han hade varit sjöman länge och han längtade bara till havet, så varenda helg så skulle åka och titta på havet. (Skratt) Och Älmhult ligger mitt i så antingen skulle vi åka österut eller västerut eller ner till Malmö och titta på båtar. (Skratt)

AL: Ja, ja, ja.

SHK: Så när han kom på att han kunde få jobb i Halmstad så tog han det, så kom vi till en hamnstad. Och det har vi inte ångrat.

AL: Nej.

SHK: Nej.

AL: Vad heter din man?

SHK: Rolf, hette han. Han är död sen fyra år.

AL: Jag förstår. Det var havet som lockade alltså?

SHK: Ja, just det. Var är det här för nått tror du? (Hänvisar till ett brev)

AL: Ja du.

SHK: Nått, kanske ett personbevis eller nått. Det är utskrivet 40 ju, och då var ju inte jag påtänkt liksom att flytta hit ens. (1940)

AL: Nej, men då kanske det är, vad är det din födelsedatum där?

SHK: Ja.

AL: Ja, då kanske det är nån slags... Idag är det ju, har vi ju den fina Google Translate och sånt på datorn där man kan översätta.

SHK: Ja, just det. Där är ett likadant, 48, ja. (1948)

AL: Mm. Och stämpel där, är det från din hemstad den stämpeln?

SHK: Pelkosenniemi står det där ja.

AL: Ja.

SHK: Så det är nog något man fick på pastorsexpeditionen.

AL: Ja, ja.

SHK: Jo, sen då så fick vi två pojkar, födda 64 och 66. Och det var i den vevan vi flyttade till Halmstad. (1964 & 1966)

AL: Mm.

SHK: Då bodde vi inne i stan, han jobbade på Konsum, byggde Domus mitti centrum där. Han var byggnadstekniker, och så jobbade han där. Och där jobbade han hela tiden, dom bytte ägare med huset men Rolf han var som ett inventarie. (Skratt)

AL: Ja.

SHK: Han var där enda till pensioneringen, men vi flyttade ifrån Halmstad 73. Och då byggde vi här. (1973)

AL: Mm. Nära havet.

SHK: Nära havet, ja det var, det var härligt att komma hit.

AL: Hade han båt själv?

SHK: ja, vi hade bara en liten fritidsbåt.

AL: Mm.

SHK: Det var inte nått större.

AL: Nej. Det behöver inte vara större.

SHK: Men han kunde titta på dom! (Skratt) Nej du, jag vet inte om det finns något intressant här. (Hänvisar till lådan med minnessaker)

AL: Nej, men jag tar gärna lite foton sen på dina foton, så vi kan ha...

SHK: Ja.

AL: På ditt pass.

SHK: Det var också nått sent, det var nog när min mamma dog, 83. (1983)

AL: Ja.

SHK: Jag är så glad för att jag åkte hem medan hon levde, i alla fall. Så jag fick träffa henne.

AL: Ja. Bodde dom kvar i samma hus då, i samma...?

SHK: Första gången vi var där så bodde dom kvar i samma hus, sen byggde dom ett nytt hus bredvid. Så det gamla stod kvar. Sen bodde mina två bröder, min äldsta bror och min yngste halvbror, dom bodde kvar i det huset hela tiden. Enda tills dom dog. Och sen hade dom flyttat det här gamla huset, för det var lite kulturminne, det hade flyttats längre upp i Lappland va, så det fanns bevarat där.

AL: Ok.

SHK: Så det hade varit roligt att åka dit nån gång. Men det får vi se om det blir.

AL: Mm.

SHK: Det var ganska kargt där dom bodde, de bodde där längs med älven. Vill du att jag ska gå och leta reda på album med finlandskort.

AL: Dom här tyckte jag var väldigt fantastiska.

SHK: Ja, det är ju dom som är dom äldsta, om man säger så.

AL: Och där var bilder på huset där, som, var ju ett vackert hus.

SHK: Ja, det var fint. Men det var som sagt var, väldigt kargt. Jag fattar inte hur dom kunde, vad dom levde på. Men det är klart han fick väl lite lön från det här renskötarjobbet, det var väl det.

AL: Mm.

SHK: Men att dom hade det knapert, och jag kommer ihåg, kommer ihåg att mina fosterföräldrar var dumma, tyckte jag. För min mamma skrev och frågade om de kunde skicka en klänning till henne, hon ville gifta sig med den här nya mannen. Men då tyckte dom, och jag kommer ihåg det där, resonemanget. Det var ju inte meningen att jag skulle höra det, att hon minsann hade så mycket ansvar så hon behöver inte gifta om sig. Så de skulle inte skicka nån klänning, så hon gifte aldrig sig.

AL: Ah. Det var andra tider.

SHK: Ja, just det. Mina fosterföräldrar det var, dom, väldigt, ska man säga. Präktiga, gammaldags, rejäla liksom. Moraliska, kyrkliga, satt i kyrkofullmäktige. Men dom var snälla. Jag var väldigt mycket ute med min pappa och arbetade ute i lantbruket, det tyckte jag var roligt.

AL: Mm.

SHK: Medan Birgitta som hade läshuvud, hon satt inne och läste, tyckte jag, hela tiden. (Skratt) Och ibland så kunde jag säga, tyckte jag att det var lite orättvist, tyckte jag fick jobba, och hon behövde aldrig jobba, och så men.

AL: Mm.

SHK: Men så var det. Och han var pedagogisk, för att jag fick en egen sugga och så fick jag sköta grisarna och sen när det skulle slaktas så fick jag pengarna att sätta in på mitt konto, och så va. Likaså så odlade jag sockerbetor, hade kontrakt med sockerbolaget, då.

AL: Ok.(Skratt)

SHK: Så fick jag avkastning. (Skratt)

AL: Vad häftigt.

SHK: Ja, det var ju goda tankar.

AL: Men vad har du arbetat med sen i?

SHK: Sen har jag arbetat inom, skulle bli arbetsterapeut, skulle jag bli från början hade jag tänkt mig. Så då så gick jag på Nyckelbäcksskolan, sån där hantverksskola på Lidingö. Och sen så var det en teoretisk utbildning efteråt, men sen när jag hade gjort det praktiska så gjordes utbildningen om, och jag fick ett jobb som arbetsterapeut utan full utbildning så då började jag jobba som det.

AL: Mm.

SHK: Då började jag jobba i Växjö, och då träffade jag Rolf i, jag hade, jag var arbetsterapeut så jag var ett par dar i Växjö, sen jobbade jag en dag i Ljungby, och en dag i Ingelsta, så jag åkte runt så. Och så i Lenhovda, hur räckte dom dagarna till? Jag jobbade två dar i Lenhovda, för där sov jag över. Och där träffade jag Rolf, och han var från Motala och då var vi ju nu i mörkaste Småland. Och så fick vi ju en sammankoppling där då, att vi började prata, sen var det kört! (Skratt)

AL: Ja, ja, så ni kom från samma trakt.

SHK: Vi kom från samma trakt från början, han kom från Motala då, och det ligger bara nån mil ifrån Fågelsta.

AL: Ja.

SHK: Jag kommer inte ihåg var det var för fråga du ställde.

AL: Nej, inte jag heller. (Skratt) Ja, men då har du jobbat med...

SHK: Ja jus det, nej det har jag inte. Det var där vi var. För att när jag kom till Älmhult då så var jag ju med barn, ja, jag hade ju redan fått den första pojken då. Och var hemma med honom, och då så när jag var, gick till barnavårdscentralen och sen var det en sån, barn, dom här som kom och gick hem i hemmen.

AL: Mm.

SHK: Det var väl nån, barnmorska eller något, som skulle se till att det sköttes ordentligt, och så. Så pratade vi, så pratade jag, var har vi gjort och så. "Du kanske kunde jobba lite på lekskolan, då?". Hon hade en liten privat lekskola i Älmhult. Så då började jag jobba där, och hade dagmamma till Hans??? Så då kom jag in på barnarbetet, sen har det blivit så.

AL: Ok.

SHK: Så sen så utbildade jag mig, jag fick jobb här på barnpsyk. Så jobbade jag många år, som arb, där jobbade jag som arbetsterapeut då, för det var ju det jag skulle va.

AL: Mm.

SHK: Men, sen tyckte vi, sen kom det nån bristutbildning till fritidspedagog, och jag hade ju ingen riktig utbildning, ingen full utbildning. Då utbildade jag mig till fritidspedagog, vi tyckte då att den svarade bättre med det jobb jag hade på barn och ungdomspsyk. Så sen jobbade jag som fritidspedagog. Och sen öppnade vi ett föräldrakooperativ i

Vilshärad, så där var jag ju i 20 år, tills jag blev pensionär. Jag har haft ett väldigt gott arbetsliv.

AL: Ja, härligt.

SHK: Bra jobbkompisar och bra, ja. Lite så, självstyrande jobb har jag haft. Alltid jobbat kreativt.

AL: Mm.

SHK: Så jag har haft det bra, sen har jag varit hemma några omgångar i mellan åt så. Nån gång tog jag tåget och nån gång åkte jag med nån bekant som hade vänner däruppe så vi bilade ihop. Nu sist så var Karin och jag, tältade du, gjorde vi! (Skratt) Bilade upp i min gamla skruttbil som är 20 år. Och så stannade vi och tältade lite.

AL: Hur lång tid tar det att köra egentligen?

SHK: Ja det tog, vi hade 14 dagar på oss, men vi var väl borta i nästan tre veckor. Men vi körde 500 mil drygt. Men det var så mysigt bara för vi hade liksom inte nått, det var Ilkkas träff vi hade där upp men annars hade vi ju, kunde åka som, stanna där vi tyckte.

AL: Ja.

SHK: Så det var härligt. Och sen är det så härligt att man välkomnas, är så välkommen vart man kommer när man kommer till Finland.

AL: Ja.

SHK: Alla vill ta emot en och, och alla sätter på bastun. Där uppe frågar dom inte "ska vi sätta på kaffet", dom frågar, "ska vi sätta på bastun?". Eller också säger dom, "bastun är varm". Jaha, vi bastade då när vi kom upp, vi bastade för fyra timmar sen där. (Skratt)

AL: Då är man väldigt ren.

SHK: Ja. (Skratt)

AL: Men då har jag inte så mycket frågor kvar, och vi har berört alla ämnen vi kan beröra, just med tanke på att du inte var så gammal. Så det är klart att, just upplevelser från Finland och kriget där, ska jag säga att det inte är så många som kommer ihåg, som jag har intervjuat faktiskt.

SHK: Nej, det är det inte? Men dom som var ännu äldre kanske, då kommer ihåg något?

AL: Fast jag har intervjuat både och, och ja, lite äldre och dom kommer inte heller ihåg. Och det kan ju vara, kan vara ett försvars...

SHK: Ja, just det. En förträngning där.

AL: Ja, det vet jag inte men. Så det är inte så ovanligt.

SHK: Man skulle ju vilja minnas. Det är mycket man skulle vilja minnas.

AL: Ja, jo visst är det så.

SHK: Kanske man kommer dit hän, att rätt var det är så kan man plocka fram det ur hjärnan. Det kanske ligger på hårddisken där. (Skratt)

AL: Nånstans, eller långt in, visst kan det vara så.

SHK: Fast det kanske inte vore så bra.

AL: Nej, det är ju svårt med det där alltså. Man vet kanske inte... Yes box, men då ska vi se.

Slut på intervju.